

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1714

Q. 53. Quid præterea sit addendum circa peccata conjugam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42682

§. 7. Dum mulier lactat, copulam sub mor-
 tali illicitam putarunt aliqui, sed etiam tum li- 326.
 citam esse, habet communis cum *Sanch. n. 15.*
Pon. Avers. supra, nisi per hoc redderetur impo-
 tens lactare, nec posset aliter nutrire prolem,
 nam quod habetur *Cap. Ad ejus 4. dist. 5.* ut ab-
 stineant à concubitu mulieris, quamdiu lactat,
 censendum est esse consilii, hinc *Glossa ibidem*
 etiam notat aliquos exponere, quòd talia sub
 forma prohibitionis dissuadeantur. Attamen
 quia plures Medici dicunt lac per hoc fieri per-
 niciosum proli, meritò dissuadetur; & ideo eti-
 am Nobiles, qui petunt nutrices pro prolibus
 suis, solent querere viduas, aut si admittant
 uxoratas, monere solent, ut abstineant à com-
 mercii maritorum.

§. 8. Notat *Sanch. l. 9. d. 24. n. 4.* statim post 327.
 prandium habere copulam, nocere valetudini,
 remittitque Medicus virum in phthisin incidisse,
 quia solitus erat post prandium convenire uxo-
 rem: quod si ita est, uti illicitum est sibi accerse-
 re morbum lethalem, ita & habere usum con-
 jugalem, qui talis morbi fit causa.

Q. 57. Quid præterea sit addendum circa peccata con- 328.
 jugii. R. De his multa habet *Busenb. relatus l. 3.*
p. 1. n. 708. & præter hucusque dicta adde se-
 quentia.

§. 1. An peccet ille, qui cum constituto in
 peccato contrahit Matrimonium, dixi l. 6. p. 1.
 n. 147. Qui autem Matrimonium contrahit in
 statu peccati mortalis, peccat duplici novo mor-
 tali, uno, quia indignus ministrat hoc Sacra-
 mentum, altero, quia indignus suscipit, uti ex-
 plicavi l. 6. p. 1. n. 93. & p. 2. n. 1119. quidquid
 contradicant *Rayn. in Heter. tom. 16. f. 1. p. 14.*

Handwritten text on the flyleaf, including:
 E. I.
 20.
 H. mor.
 Claudi
 a Crox
 Om. VIII
 C. a.

n. 4. alique cum *Aversa* q. 2. f. 2. Quod valet, quamvis per procuratorem, litteras vel nuntium contraheret. An verò ille, qui scienter contrahit Matrimonium invalidè, v. g. propter impedimentum dirimens, peccet peccato sacrilegii vel alterius speciei, dicam n. 532. Quamvis autem fideles adulteri committant irreverentiam in Sacramentum, tamen l. 6. p. 2. n. 1120. dixi hoc peccatum propriè non esse sacrilegium, & satisfacere confitentem, si accusetur de adulterio. Venialiter tantùm peccare conjuges, si ob solam voluptatem habeant actum conjugalem, dixi n. 295.

329. §. 2. Peccat mortaliter coniux, qui in actu conjugali cum sua, vel desiderat aliam, vel eam tantùm imaginatur, morosè se delectandam in alia quasi præsentè & carnaliter dilectam: si autem imaginatio & delectatio versetur circa aliam personam, non ut carnaliter dilectam, sed est, sine ullo affectu turpi, sed solùm ut naturaliter delectantem ob naturalem pulchritudinem aut formam amabilem, idque ob honestum finem sese provocandi, aut ut proles fecundior concipiatur, per se loquendo nullum saltem mortale peccatum agnoscit *Sanch.* l. 9. c. 17. n. 6. etsi meritò fateatur rem esse plenam periculi, nec facilè permittendum & cautè consulendum, potiùs enim permittendæ sunt imagines, attamen non sacræ, nam has adhibere foret gravis irreverentia. Videri debent dicitur l. 6. p. 2. n. 1052.

330. §. 3. Ex dictis l. 6. p. 2. à n. 1053. certum est committi adulterium, si coniux etiam confescente suo conjugè peccet cum tertio. Ibidem dixi à n. 1055. si conjugatus peccet cum conjugata,

gata, esse duplex adulterium. Item si vir etiam cum propria uxore exerceat sodomiam &c. con- trahi novam speciem explicandam in confessio- ne. Quando nam autem peccetur per copulam conjugalem in loco sacro factam, dixi ibid. n. 107. potestque videri *Sanch.* l. 9. d. 15.

§. 4. *Arr.* De pecc. d. 47. n. 16. quamvis dicat 331. oppositum esse probabilius, tamen putat valde probabile esse, quod conjugato licita sit delectatio morosa de cogitata copula etiam cum aliena: sed tenendum est oppositum ex jam dictis, maxime cum copula cum aliena sit objectum etiam respectu talis conjugati intrinsecè ma- lura. V. dicta l. 5. n. 82.

§. 5. Quamvis *Sanch.* d. 16. alii que multi 332. cum *Avers.* q. 21. f. 5. dicant non esse mortale, si conjuges non fervent situm vel naturalem modum coeundi, v. g. si vir cognoscat mulierem à tergo, si vir sit succubus & mulier incuba, ta- men alii gravissimi Authores dicunt istos duos modos esse mortalia, tum quia videntur gravi- ter repugnare naturali honestati, tum etiam, quia communiter erit periculum dispergendi feminis: saltem fatetur *Sanch.* esse grave veniale, adeoque conjuges ita coeuntes esse graviter in- cepandos. An autem sit obligatio reddendi de- bitum conjugi sic petenti, dicam n. 356. Hoc tenet *Boudevv.* p. 2. q. 15. & alii, si coitus fiat stans vel ex latere, rariùs esse periculum effun- dendis feminis, eò quod non tam per influxum precipietur in uterum, quàm per attractionem matricis, quae se protrudat antrorsum, & saepe avidius atrahat, quando est situs alius coeun- tibus magis placens, unde si adfit aliqua justa causa, dicunt fieri posse sine ullo peccato, ideò-

F. I.
2. 0. 1.
H. mor.
Claudi
a Crox
om VIII
C. A.

- que sterilibus quandoque suaderi à Medicis.
333. §. 6. Si conjuges habeant ordinariam commixtionem corporum, sed studiosè contineant semen, *Silv.* & alii putant peccare, sed *Sanch. Dian.* & alii cum *Gob. tr. 10. n. 592. Avers. q. 21. l. 5.* dicunt, si ab utroque absit periculum effundendi seminis, hoc se habere tanquam merum tactum, de quo postea dicitur.
334. §. 7. Si viro in copula seminante uxor studiosè contineat semen suum, *S. Anton. Cajet. Pe. lud. Henriq. Bonac. & alii cum Avers.* supra dictum peccare mortaliter, quia semen mulieris vel requiritur ad generationem, vel saltem est utile: Sed dubitant alii saltem de mortali, & *Gob.* supra negat esse mortale, dummodo per hoc non intendat impedire generationem, nam scientia satis communis est, semen uxoris non esse necessarium, neque statim mortale est omitti aliquid, quod ad generationem magis conducere.
335. §. 8. Docent *Zanard. Bonac. q. 4. p. 6. n. 17. Dicast. d. 9. n. 9. Homob. Sanch. Less.* aliique, qui referunt *Mendo diff. 5. q. 18. & Dian. p. 2. tr. 17. R. 38.* foemina post copulam conjugalem, quam ipsa non consummaverat, posse per tactum seipsam provocare, ut seminet: addit *Barr.* etiam in eo casu licere viro eam provocare per tactum in uxore, ut semen emittat, quia hoc ad copulam consummare, semen enim mulieris multum conducit saltem ad meliorem formationem foetus: Oppositum melius tenent *Tejada, Dian. Castrop. Mendo supra, Burgh. cent. 2. c. 46.* qui addit, in operibus *Sanch.* contrariam opinionem deletam esse *l. 9. d. 17. n. 9. & Lessum* quoque ita habere solum in editione *Pr.*

risensi, non Antvverpicnfi, *Baucii* sententiam
 expresse malè olere apud *S. Congreg. Indicis*: Ra-
 tio est, tum quia seminatio mulieris non est ne-
 cessaria ad generationem, tum etiam, quia fiet
 ob voluptatem post completum actum gene-
 rationis, ergo esset mortaliter illicita. *Antecedens*
probat, quia si necdum censetur generatio com-
 pleta, ergo soluta, quæ post copulam cum ado-
 lescente se ita provocaret & seminaret, non pec-
 caret peccato distincto à copula, quod dicere
 non audent contrariæ sententiæ authores.

§. 9. Peccat mortaliter uxor, si post copulam 336.
 habeat talem motum vel situm corporis, ex quo
 sit oriri, ut semen è matrice effluat, *Sanch. l. 9.*
d. 10. n. 3. An autem unquam liceat procurare
 expulsionem foetus saltem inanimati, dictum est
 l. 3. p. 1. à n. 823. Et rectè docent *Laym. & Gob. t.*
10. n. 618. nunquam esse licitum sumere phar-
 macum ad impediendam conceptionem proles,
 etiam si tantùm ideo sumeretur, ut uxor posset
 marito reddere debitum.

§. 10. *Nav. Silv. Lop. Cordub. Sa, Rodriq. Vega* 337.
 & alii, ad quos inclinat *Pont.* putant mortaliter
 peccare conjugem, si quando non est occasio vel
 voluntas habendæ copulæ cum sua conjugè,
 morosè delectetur de hac copula habita vel ha-
 benda, 1. quia venerea delectatio non est illi li-
 cita, nisi in ordine ad copulam, quam tum ha-
 bere non vult, vel non potest. 2. Quia tendit ad
 emissionem seminis extra vas. 3. Quia ob similes
 causas etiam illicitum est conjugi seipsum dele-
 ctare in tactibus proprii corporis, uti n. 339. di-
 cetur. E contra non esse mortale probabiliùs te-
 nent *S. Th. S. Anton. Gers. Caj. Med. Suar.* De pecc.
 d. 5. l. 7. n. 9. *Vasq. Laym. Sanch. & alii plurimi*
 cum

E. I.
201

H. mor.
E. I. audi
a Crox

San. VIII

C. I.

cum *Dian.* p. 3. f. 4. R. 224. quia actus & delectatio sunt ejusdem rationis, ergo cum actus sit illicitus, & de objecto secundum se tali conjugio licito, quamvis tum non sit illi possibile, non ideo delectatio erit graviter illicita, maxime cum non adsit periculum effundendi feminis, uti supponitur. Nec simile est de tactibus proprii corporis, uti intelligitur ex dicendis n. 339. Et quamvis *Dian.* p. 2. tr. 17. R. 36. dicat ejusmodi delectationem morosam esse conjugio licitam, tamen multi cum *Avers.* q. 21. f. 8. dicunt esse veniale, vel ob inordinationem aliam, vel saltem ob defectum justii finis.

338. §. II. Conjux, qui ante vel in Matrimonio castitatem vovit, peccat, si incipiat tactus secum vel cum conjugate; item, si delectetur de copula licite habita vel habenda, quia hæc sunt vel initium copulæ, vel saltem contra votum, *Castrop. Avers.* §. Sexto. Docent tamen *Castrop. Dian.* p. 3. tr. 4. R. 224. & alii apud *Mendo* n. 150. delectationem de copula cum sua per accidens tantum illicita, v. g. ob periculum abortus, vel ob affinitatem, quæ supervenit, licere conjugio, quia talis delectatio videtur de se pertinere ad hoc conjugium: sed videtur loquendum secundum jam dicenda.

339. §. 12. *Sanch. Busenb.* & alii apud *Mendo* n. 150. negant esse mortale, si conjux nolens coire, se ipsum tangat propter voluptatem, absque periculo pollutionis. E contra *S. Anton. Silv. Nav. Vasq. Salas, Sancius, Armill. Dian.* p. 3. tr. 4. R. 215. *Avers.* q. 21. f. 8. §. Tertio, dicunt esse mortale, quia conjux non habet jus sic utendi corpore in ordine ad voluptatem secum excluso altero conjugio explendam, sed tantum habet jus in ordine ad

copulam, vel saltem communicando cum con-
 iuge, ergo hic actus non excusatur per conju-
 gium, ergo manet de se mortaliter malus, sicuti
 esset extra conjugium, & sicuti corporis, ita
 librorum membrorum & spirituum usus non vi-
 detur esse licitus conjugii in præiudicium Matri-
 monii & alterius conjugis, ad quem eiusmodi
 tactus non referuntur, sed potius ex natura sua
 proximè & vehementer tendunt ad effusionem
 feminis extra vas.

§. 13. Ex dictis inferunt multi, hoc solum 340.
 videri esse licitum conjugibus, quod referri po-
 test ad actum conjugalem, si enim eò referri non
 possit, putant ab omni peccato per conjugium
 non excusari, quamvis à mortali sæpe videatur
 excusari posse: Hoc autem solum dicunt referri
 posse ad actum conjugii, quod ad illum de pro-
 ximo habendum aliquo modo conducit, uti
 conducunt ostensio amoris mutui, dispositio
 naturæ ad actum conjugalem. Et ideo Tam. De
 pecc. d. 4. q. 8. n. 140. Hevink De pecc. d. 7. n. 36.
 alique dicunt tales tactus vel delectationes ex-
 tra occasionem copulæ esse saltem venialia de-
 lectu iusti finis, qui si absit, fatetur etiam Sanch.
 l. 3. d. 44. n. 21. esse venialia.

§. 14. Huc pertinet, quòd Taberna p. 2. tr. 1. 341.
 c. 5. §. 1. q. 5. resol. 1. docuit: nempe, si actus
 conjugalis sit illicitus conjugibus ob aliquam
 circumstantiam extrinsecam, v. g. ab morbum,
 periculum abortis, quamvis alii actus venerei
 tum exerciti sint veniales, dum illis deest debi-
 tus finis, tamen non ideo præcisè esse illis mor-
 taliter illicitos. Et idem dicendum putavit in
 casu impotentiae supervenientis Matrimonio.
 Hanc propositionem damnavit quidem Epi-
 scopus

Ex lib.
2.01

H. mor.
E. laudi
a Crox
om. VIII

C. A.

scopus Atrebatensis 5. Maji 1703. attamen eam
etiam docent *Cajet. Sorus, Lopez, Tolet. Medin. Ochag.*
Rodrig. Zanard. Angel. Ledesin. Angles, Fagund. Vellin.
Marchant. Graff. Rosell. Bonac. Sylvius, Wiggers, Ma-
nigart, Mastr. Alvar. Vivald. Sanch. Hurt. Cón. Aver-
Bass. Fill. Dicast. Spor. Loth, Kellis. Herincx, Salma-
Dian. quos omnes & alios plures adductis locis
refert *Vindex Tabernæ* in *Collestaneis* pag. 47., di-
cuntque multi ex his auctoribus, si actus tales
sint in conjugibus semper peccata mortalia,
Matrimonium fore proximam ac perpetuam
occasionem damnationis æternæ, ideoque con-
jugibus illicitam fore omnem societatem con-
jugalem, utpote afferentem periculum proxi-
mum ejusmodi actuum, consequenter illos nun-
quam absolvi posse, cum occasiones illas proxi-
mas non sint parati deserere: atque ex dictis col-
ligitur omnino probabile esse actus tales in con-
jugibus de se non esse mortaliter malos.

Obj. Status Matrimonii illos tantum actus
cohonestat, qui hic & nunc censeri possunt usus
conjugii, sed talis tactus vel delectatio non po-
test censeri usus conjugii, cum ad eum, utpote
hic & nunc impossibilem ordinari non possit,
ergo. R. n. maj. alioqui nec licerent illis ulla
oscula vel aspectus, nisi actu cogitarent contu-
ergo omnino probabile est statum Matrimonii
etiam cohonestare tales actus, quamvis non
sint primarius usus Matrimonii, cum sint saltem
secundarius. Et etiam probabiliter dicit *Aver-*
q. 21. f. 8. ejusmodi tactus de se reipsa ordinari
ad copulam, non quasi non liceant, nisi inter
eos, qui volunt & possunt habere copulam, sed
quia non licent, nisi inter eos, quibus est licita
copula, etiamsi habere nolint, aut hic & nunc
habere non possint.

§. 15. Si ob delictum vel impedimentum 342.
conjugi in pœnana prohibitum sit petere debi-
tum, putant *Sanch. & Dian.* licitè petere tactus,
quia pœna talis non debet extendi. Sed contra-
dicit *Avers.* l. 5. putans in ejusmodi dispositio-
nibus cum copula simul intelligi tactus de se ad
copulam ordinatos.

§. 16. Si ad tactus inter conjuges prævidea- 343.
tur securura pollutio, Doctores omnes, teste
Sanch. l. 9. d. 45. num. 33. dicunt esse mortale ;
tunc idem est de osculis ejusmodi pollutio-
nes causantibus. Putant quidem *Sanch. Fill. Za-*
rad. apud *Dian.* p. 3. n. 4. R. 217. conjuges per
tactus & oscula non peccare mortaliter in
his casibus; imprimis, si pollutio accidat pa-
tenti tactum vel osculum, deinde etiam peten-
ti, si intendat copulam, & interim prius erum-
patur pollutio, denique etiam, quando fit ad ex-
citandum aut conservandum amorem; ratio-
nem dant, quia sic dant operam rei licitæ, & pol-
lutio sequitur præter intentionem. Sed senten-
tiam illam meritò rejicit *Avers.* §. Verum. cum
cum illæ actiones sint in materia venerea, & per
se vehementer tendant ad effusionem seminis,
si quis eas velit prævidens secururam pollutio-
nem, censetur etiam velle ipsam pollutionem.

§. 17. Si conjuges per aspectus exponant se 344.
periculo distillationis, *Medin. Curiel, Zumel, Ver-*
gilio, Villal. Sanch. l. 9. d. 45. n. 41. *Dian.* p. 3. tr.
R. 226. dicunt non esse mortale, quia humor
ille non est semen, & delectatio illa honestatur
per conjugium, potestque ordinari ad copulam.
Oppositum est probabilius, nam censetur
periculi distillatio, quam intendere est mortale,
si effundatur semen inchoatum, & reipsa ta-
lis

F. I.
2. 0. 1
H. mor.
Blaudi
a Croix
om. VIII
ca

lis distillatio fit inchoata pollutio, uti fatetur
Sanch. n. 31.

345. §. 18. Si conjugati perficient verenda circa
vas præposterum absque periculo pollutionis,
docent AA. §. apud *Mendo*, n. 127. non esse mor-
tale, qui consequenter dicunt, uti refert *Mendo*
n. 141. si vir inciperet aut tentaret copulam
in vase præpostero absque periculo pollutionis,
absque animo consummandi eam sodomitice,
non esse mortale, quia sunt meri tactus, qui in-
ter conjuges non sunt mortalia; item, si ab-
sque periculo pollutionis, putant multi apud eun-
dem *Mendo* n. 135. non esse mortale, si con-
jugalium membrum virile immittat in os uxoris, quia
hic est merus tactus, quem à culpa mortali
videtur excusare status: sed primum esse mor-
tale etiam in conjugibus docent *Sanch.* l. 9. d. 17.
& *Fagund. Castrop. Mendo* n. 128. & alii, quia gra-
viter repugnat honestati naturali, & per se non
tendit, nisi ad copulam illicitam. Secundum
autem dicit *Mendo* n. 137. etiam esse mortale,
quia illa immissio in os est actio inchoativa co-
pulae, hanc autem inchoare in vase indebito
est mortale. Et in praxi semper resolvendum
pro his sententiis rigidioribus, ne usus Ma-
trimonii declinet tandem in abusus plus quam
bestiales.
346. §. 19. Docent *Fill. Diam.* p. 3. tr. 4. R. 25.
Mendo n. 134. & alii, oscula verendorum in con-
jugibus excusari à mortali: sed *Palud. Silv. Rod.*
merito contradicunt, eò quòd hoc videatur non
possibile repugnare honestati naturali, uti
alia, de quibus dixi l. 6. p. 2. n. 1038.
347. §. 20. Si conjux consentiente conjuge
rumpat cceptam copulam, dummodo ab-
sque

utroque periculum pollutionis, Sanch. l. 9. d. 19. n. 3. Laym. & Dian. R. 227. dicunt non esse mortale, esse tamen veniale, si fiat sine causa, & adde Sanch. frequenter esse mortale ob periculum dispergendi ab alterutro seminis.

§. 21. Gravius est, si conjugata cognoscat duos solutos, quàm si conjugatus duas solutas, quia ordinariè impeditur generatio ex confusione duplicis seminis. 2. Quia vergit in præjudicium prolis, cum sit incertum, cui sit assignanda. 3. Quia majora sequuntur incommoda, v. g. ratione alimentationis vel hæreditatis, quæ si præberetur simul spurio, fit injuria legitima, de Fill. Bonac. q. 4. pu. 15. n. 4.

§. 22. Ad evitanda multa peccata juvabit, si confideret illa, quæ notat Petr. Greg. Tholosanus in Syntaxi artis mirabilis l. 23. c. 3. nempe 1. meminert uxorem suam sibi sociam à Deo datam, ut non vilius, ut ancillam habeat, non magnificentius ut dominam, siquidem ex latebris, non capite facta. 2. Servet uterque tori fidem. 3. Sit uxori & liberis vivendi exemplum. 4. Nunquam metum incutiat uxori sine verecundia & aliqua reverentia, peccata modica excusando, nam pati sine verecundia ad meretricem pertinet, & metus cum odio tyrannum potius in domo, quàm maritum facit. 5. Ea præsens vir faciat & dicat, quæ eodem absente uxorem moneant multò sibi commodiorem vitam præsentem absente. 6. Tria semper abcondat ab uxore maritus, thesaurum vel ejus nomen, Veneris postremæ impotentiam, consilia necnon non domesticarum. Bene dixit Inn. III. papa de contemptu mundi l. 1. c. 6. tria sunt, quæ non sinunt hominem in domo permanere, Tem. VIII. p. fumus

E. J. 201

h. mor. Claudii a Croix om. VIII

C. A.

fumus & stillicidium & mala uxor. *Erwinus* eas ferè scēminas ait incolumi pudicitia esse, quæ statâ, id est, mediâ quâdam formâ essent, *Aulus Gellius* in noct. Atticis. l. 5. c. 11.

Quandonam peccet uxor, si in necessitate non subveniat conjugî, colligitur ex dictis l. 3. p. 1. n. 719. & 731. An vir peccet percutiendo uxorem, dixi ibid. n. 734. Quandonam peccet conjugux usurpando vel malè utendo bonis alterius conjugis, aut etiam communibus, quæ vel ad Matrimonium contulerunt, vel in eo acquisiverunt, dixi ibid. à num. 1017. Plura circa usum licitum aut illicitum Matrimonii addentur à n. 352. 391. ubi plura addentur de redditione & petitione debiti.

350. Q. 54. Quid addendum sit circa peccata viduarum.

§. 1. Viduis illicita est delectatio venerea, etiam sensibilis de copula præterita, ad eum modum, quo n. 151. dixi, sponsis illicitam esse delectationem in copula futura. Et ratio est eadem, quia actualis copula est illis nunc illicita, ergo etiam delectatio venerea vel sensibilis in illa intentionaliter præsentem, cum hæc delectatio sit non tantum de objecto illis nunc illicito, sed etiam per commotiones venereas naturaliter concomitantes sit quædam inchoatio copulæ actualis, quæ viduis illicita est, *Nav. Suar. De peccatis* d. 5. f. 7. n. 12. *Vasq. Saich.* l. 9. d. 47. n. 1. *Spor.* n. 42.

§. 2. Si in viduis sit tantum rationalis appetitio copulæ habitæ, vel rationalis contentia, sive gaudium de aliquo honesto effectu ex illa secuto, v. g. de tali prole genita, nullum est peccatum, non enim tenentur reprobare vel detestari tales causas licitè positas, aut effectus bonos.